

Tutunud.

6. aug. 1983

Stoff

TIIVOTS

BIOLOOGIAALASEST KLASSI-
JA KOOLIVÄLISEST TÖÖST
TAEBLA KESKKOOLIS

KURSUSETÖÖ

TARTU
1983

Bioloogiakursuses omandatava tead-
miste pagasi kõrval on nüüdisühiskonnas
rõhka aktuaalne looduse teadliku suhtu-
mise ja keskkonnakaitse õpetamine.

Nende probleemide selgitamine on lahu-
tamatult seotud kodukoha looduse raat-
lustega kas siis õppetunnis või klassi-
rätiselt.

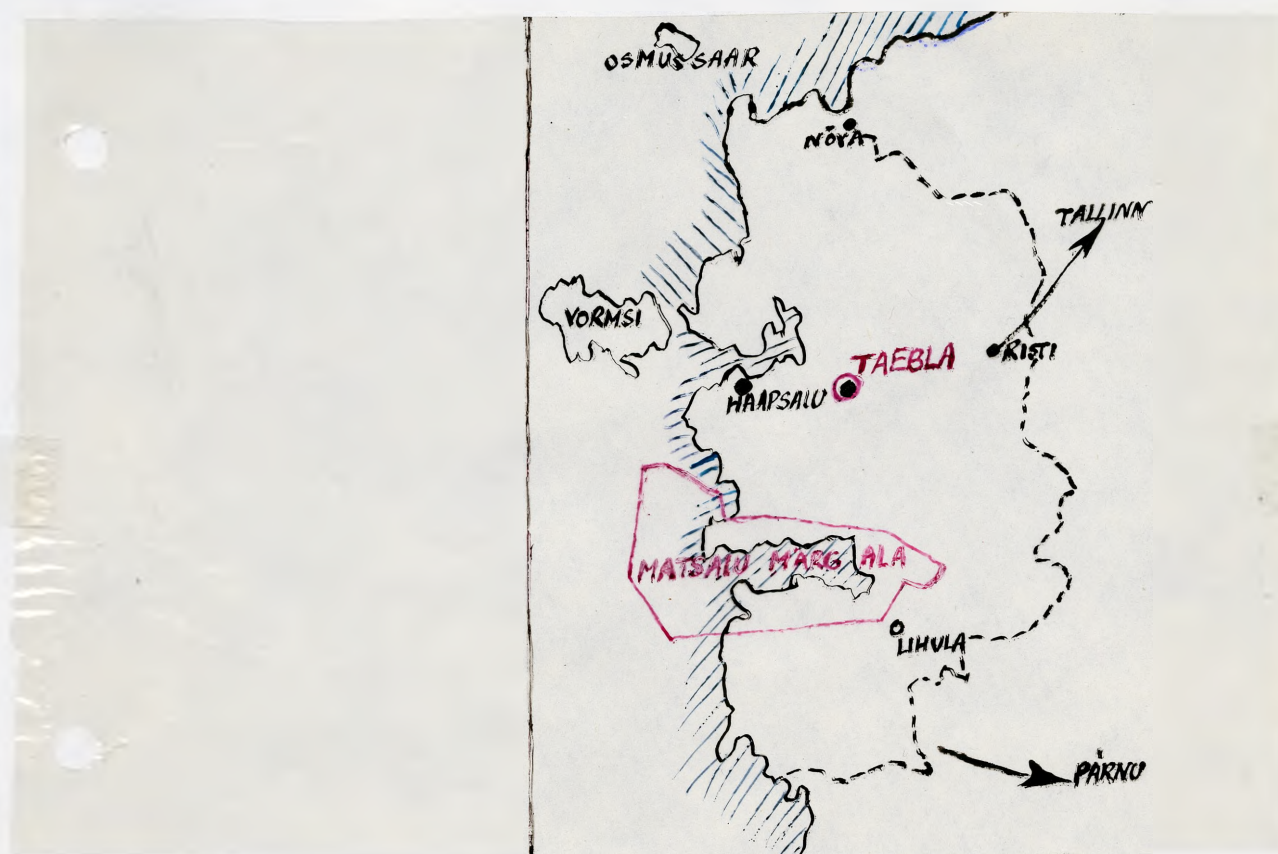
Alates VII klassist peavad bioloogiaõpe-
jad kujundama õiget arusaamist orga-
nismi ja ümbritseva keskkonna
ökoloogilisest raketorrast. Selleks kohus-
tarvad rahvusvahelised uurimisprogram-
mid: „Rahvusvaheline Bioloogia
Programm“ MAB; programm „Inimene
ja biosfäär“ 1972. aastast ning 1977. a.
UNEP-i ning UNESCO (mõlemad ÜRO
organid) poolt vastu võetud „Maa-
ilma looduskaitse hariduse programm“.

Sihipärane looduskaitse aluste
tundmaõppimine peab õpilasi ette val-
mistama aktiivseks keskkonnakaitse
alaseks tegevuseks ka väljaspool kooli.

3
Taebla Keskkooli klassiräälise töö
eesmärgiks bioloogias ongi jälgida
muutusi, mis toimuvad looduslikes
kooslustes inimese tegevuse tagajärjel,
ja õppida leidma ka abinõud
hoidmaks ära looduslike komplekside
rikkumist ning tagamaks agrotsönoosi
osatahtsust biosfääri produktiivsuse
tõstmisel. Selliste vaatluste läbivi-
mine ei ole mõeldav ilma eriteadlaste
otse juhendamiseta kohapeal.

Taebla külanõukogu territooriumi
loodus, mis on Eesti maalikeunsti isa
Ants Laikmaa sõnade järgi "... see
kaugem vana muistne Eesti, kurb ja
kangelaslik, raskelt ilus ja kehvalt kau-
uis", vajab pidevat hoolitsevat kätt ja
viisistvat põllu meest.

Õpilased teavad, et meie meade tüüp-
listest rähkmuldadest (kamar-karbonaat-
muldadest) on osa väga kivised, esineb
ka kamar-gleimuldi, soo-ja loomuldi.
Just siin peab olema maaparandustöö-
dega eriti ettevaatlik, et säiliks põhilised
toimekooslused, loomastik ja linnustik.

Joonis 1:

Taebla Keskkooli ja
Matsalu määrgala geograa-
filine asend

5

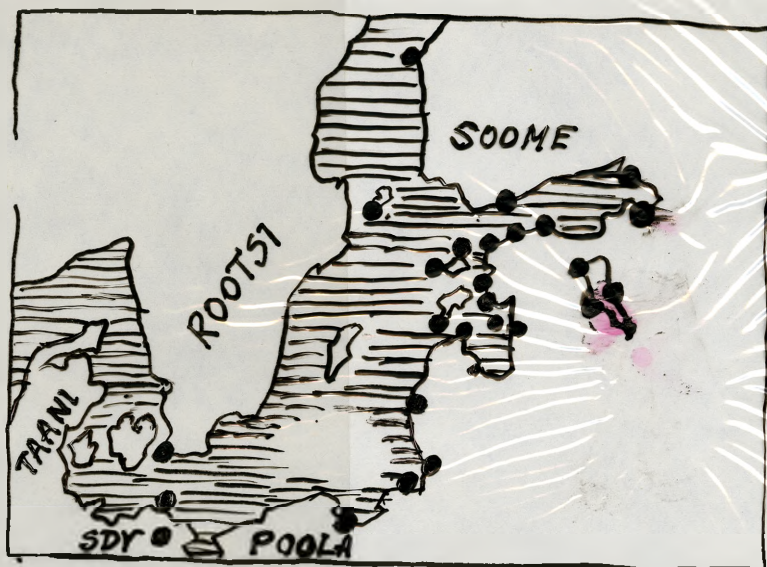
Kitsude, põtrade, metsisegade, kährikute, rebaste ja halljäuuste arvukus on praegu uueks piires. Okslased on teadlikud, et kultuurmaastikule omaste lindude kõrval on neil võimalik kuulda tetrede kudrutamist ja laanepiü madalat lemmuvurinat.

Soodne arend Matsalu Rieklipu Looduskaitseala suhtes on aidanud Taebia Keskkoollil luua tihedaid sidemeid Puhtu ornitoloogiajaama töötajatega (asut. 1953.a.) [Vt. jöonis 1.]

Rahvusvahelise tähtsusega märgalade uimekirja kanti Matsalu alles 1974.a., mil NSV Lüt kirjutas alla juba 1962.a. Prantsusmaal toimunud rahvusvahelisel konverentsil ettepandud ja 1971.a. Iraanis vastu röetud programmiile MAR (s.o. märgalade kui veelindude elupaikade kaitse programm). [Vt. jöonis 2.]

Viimastel aastatel tegeldakse pääsukeste ja pürpääsukeste lardumuse uurimisega, raatlustega lindude käitumisest looduses ja laboratooriumis (seostatud füsioloogiliste katsetega).

Lindude rände küsimus on üldbioloogis-

Joonis 2:

Balti raatlusvõrgu tähtsamad
punktid nähtava rände
uurimiseks sügisel

line probleem, millest saavad osa rõõta
paljud asjaarmastajad, ka Taebla Lisk-
kooli õpilased.

Täga oluline on õppekäikude osa, sest
süü näidatakse lastele just neid püür-
kondi, kuhu tavalistel külastajatel
juurdepääs on keelatud. Õpilastele saab
selgeks üksikute loomeliikide kaitsre
vajalikkus määralal. Loomade ja lin-
dude liigirikkuse ja arvukuse säilita-
miseks tuleb eelkõige kaitsta loodus-
likku baasi, kus elu eksisteerib. Õpilased
lähevad lindude pesituskohadesse väga
rõõkselt, et nende rahu mitte häirida.
Selgeks on saanud ka see, et õpilased
peavad ise tähele panema igasuguseid
inimtegevusest põhjustatud häirivaid
tegevusi / harrastuslik kalapüük, paadi-
sõit, autoturistide pahatahtlik sissetung
jms.) ning teatama koheselt.

Taebla loodussõprade 3-päevane suve-
laager on olnud Matsalu määralal, kus
praktiliste tööde kõrvale saab kohtuda
asfatuundjatega. Sellel aastal kuuluvad
õpilased Fred Jõssi haaraavat esinevust.
Looduskaitsepäeva organiseerimine
oma kooli jõududega on praktiliselt

viimatu, sest bioloogiateadaja ja -huvilised ei suuda anda võutavat globaalset ülevaadet. Täbbla Keskkooli looduskaitsepäev peeti õnnestunuks, sest osa rõõmsid erialateadlased P. Nissak, T. Kaste põld ja M. Masing.

Kooli loikuspeol on teretulnud näidiskolhoosi "Sõprus" esimees Kalamees ja taimekasvatuse agronoom Päis, kes oma tööst kõneldes annavad ülevaate meie kandi maaviljeluse eripärast.

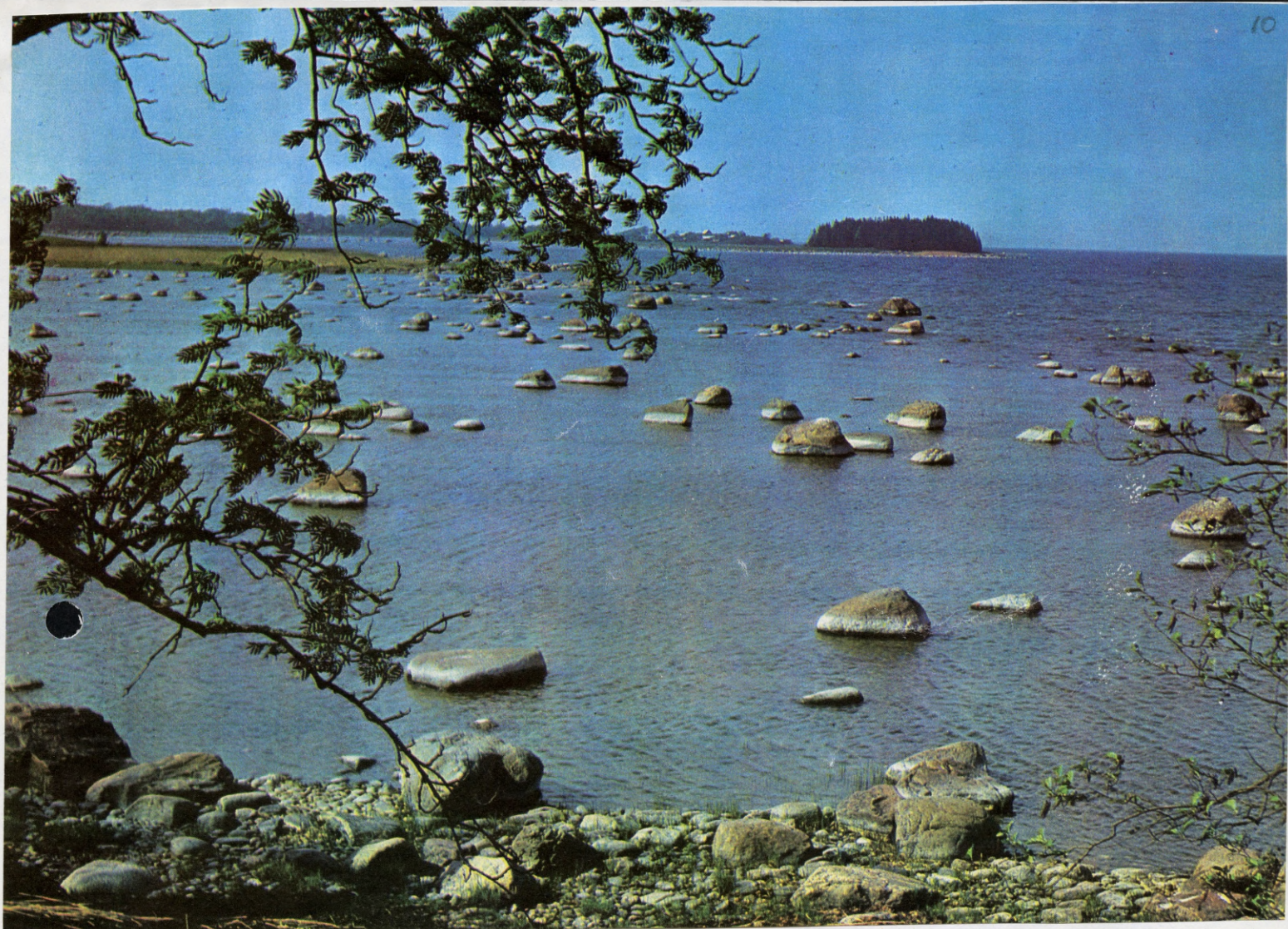
Lääne-Eesti tasandi muldadel karvatarate kartulisortide saagikus on probleem, mille lahendamise on Täbbla Keskkooli õpilased haaratud.

Kartuli saagikuse tõstmiseks on soovitatud seemnekartuli kasvatamine teravendusmeetodil ning üle mindud senisest suuremale karvutihedusele (60 000-70 000 taimet hektaril), kuid ühtset agrotehnilist retsepti ei saa olla. Probleem on ka mikro-räetiste kasvatamise rühvelkultuuride kasvatamisel.

Kuna mullad on väga rikkalikud, siis on vaja laenuvõetavlikku uurimist ja sünn saavad abiks olla kohaliku kooli õpilased.

Näidiskolhoosis määratakse kartuli riisiharguste levikualad ja andmeid antakse edasi institutundile.

Selline on Jaebla Keskkoole õpilaste
looduskaitsealane tegevus, mida pole
võimalik numbriliste näitajate abil
aruandesse kirjutada, vaid töö tule-
mus fikseeritakse õpilaste enotsio-
naalses tunnetuses ning vajaduse
korral kantakse edasi.

Looduskaitsepäev (rebruaris)

I klassile „Taimelooduskaitse” –

Taimeteadlane Peeter Vissak

VI klassile „Loomade looduskaitse” –

Zooloog Matti Masing

VII klassile „Lindude looduskaitse” –

ornitoloog Toivo Lastipõld

Töö sektsioonides (kõikidele soovijatele)

1. Taimeteadlane ja tema argipäev
2. Zooloogi mitmekülgne tegevus
3. Lindude elu ja ornitoloogi elukutse

Kasutatud Kirjandus

AX18099A039
MUSEUM VIHRA
E-78852X0203

1. ENSV Haridusministeerium
"Kaheksaklassilise kooli, keskkooli ja
õhtukooli programmid. Bioloogia."
Tln., 1980.
2. Lembitu Värblane "Taebla" Tln., 1979
3. Erik Kumari "Lindude rõune" Tln., 1975
4. Arvo Mõilmets "Matsalu" Tln., 1981